

המניין הראשון של מיר

הגאון רבי משה סלנט שליט"א

רב ביהמ"ד באבוב בירושלים ראש כולל 'בית הוראה' ומזקני התלמידי חכמים בירושלים מגולל בשיחת זיכרונות ל'המבשר' על תקופת הבראשית של ישיבת מיר בשנת תש"ו במחיצת ראש הישיבה מרן הגרא"י פינקל זצ"ל

ניימן והגרמ"ד לוי זצ"ל, ואז הגיע אלינו הגרא"י פינקל עם הבשורה של חידוש ישיבת מיר שנהפכה בליטא, הדבר קסם לי ביותר, וכך הלכתי ללמוד בישיבת מיר שנהפכה בהמשך לאחת הישיבות המפורסות ביותר עלי תבל.

מי כיהן כר"מ בישיבה בשנה הראשונה?

"רה"י הגרא"י פינקל זצ"ל היה מוסר שיעורים אחת לכמה שבועות, אולם הוא הביא עמו את המג"ש הג"ר אפרים בורדיאנסקי זצ"ל שכיהן קודם כמלמד בכיתה הגבוהה ב"עץ חיים", עד שבערך בשנת תש"ח התמנה מרן הגרא"י שמואלביץ זצ"ל לר"מ בישיבה.

"בית"י ניתן לשכוח את האהבת התורה היקורת שהייתה לו להגרא"י פינקל כאשר עודד אותנו תמיד בהתלהבות אדירה לחדש בסוגיות. כך גם היה הגרא"י בורדיאנסקי שהלחין אותנו ללימוד התורה תדיר. זכורני, כי פעם לאחר סיום את שיעורי, וכבר הלכנו לאכול ארוחת צהריים, קרא הגרא"י לפתע פתאום לכל הבחורים ואמר בדבריו ששכח להוסיף עוד איזה נקודה עמוקה בסוגיה, וכך לבש מיד את המגבעת לראשו והחל במשך דקות ארוכות לומר את הנקודה המחדשת בריחאת דאורייתא, ורק לאחר מכן חזרנו לאכול.

"זכורני, שבתקופת ה'צנע' כאשר לא היה בשר כשר בהכשר העדה החרדית באר"ה שלחו מהגויס שבאר"ה בשר כשר, והגרא"י פינקל היה מחלק בשמחה מיוחדת את חתיכות הבשר לכל הבחורים...

משגיח הישיבה

מי כיהן כמשגיח בראשית הישיבה?

"כמשגיח הישיבה כיהן בתחילה הג"ר זלמן רוטברג זצ"ל ליימים ר"י בית מאיר בב"ב שהגרא"י פינקל הכיר אותו ממיר שבליטא, ואילו הגה"צ רבי יהושע ברים זצ"ל כיהן כג"ר בישיבה עד שליימים פתח ר' זלמן את ישיבת בית מאיר בב"ב ע"ש חמיו הגר"מ קרליץ זצ"ל.

"אבנ, אני זוכר שפעם הלכתי להתפלל בימים הנוראים בבתי נייטין יחד עם אאמ"ר זצ"ל, וכאשר שמע זאת המשגיח הגר"ו רוטברג זצ"ל קרא לי ושאל אותי בתמימה אף אני הולך בימים הנוראים לבית"ה בלעדי בתיים? על אשר ענית לו שהמשגיח ידע שבבית"ה בתי נייטין מתפללים גדולי וצדיקי ירושלים של מעלה, כך שבהחלט אני מרגיש אזורית קודש מעולה בבתי נייטין לא פחות מישיבת מיר.

"נקודת המפנה בישיבה היה כאשר מרן הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל הגיע בשנת תש"ט לכהן כמשגיח בישיבה וזאת עפ"י בקשתו של הגרא"י פינקל שהכיר עוד ממיר בליטא והעריצו ביותר דבר בוואו גרם להרים רבים כאשר הכול ידעו כי איש קדוש ישכון בתוכנו.

"ר' יחזקאל החל למסור שיחות בישיבה בשנת תש"ט. זכורני, את השיחה הראשונה שמסר ובתוך דבריו אמר בענותותו ובתמימה: "כיצד אני שעליתי מארץ העמים יכול למסור שיחה רוחנית לבני אר"ה? ק"ל ולבני ירושלים החשובים, אולם אני יחזור בזה על דברים ששמעתי מרבי ירוחם ממיר, ששמע זאת מרבי הסבא מקלם, ששמע מרבי הגר"י סלנט, ששמע מרבי ר' זונדל מסלנט, ששמע מרבי הגר"ח מוואלווין ששמע מפי רבו הגר"א, והרי מקובל אצלנו שדברי הגר"א הם כתורה מסיני, ולכן הנני מתיר לעצמי לומר לכם שיחה".

"על אותם ימי בראשית אספר דבר מעניין. הייתה תקופה בחורף שהיה מאוד קר ואולי לא היה חמים בתוך בית"ה והתלמידים חיפשו כיצד להתחמם. והנה באה הישועה מכיוון

שריד מהמניין הראשון של 'מיר'. בישיבה המיוחדת ל'המבשר'

לאר"ה בתחילת שנות ה'ת"ש, ובשנת תש"ד פתח כולל של עשרה אברכים אשר רובם באו מישיבת 'עץ חיים'.

"הכולל נפתח בביהכ"נ 'בית ברוך' בשכונת מאה שערים, הכולל היה משולב בידך עם הכולל של הגר"ד סוקולובסקי זצ"ל. בין ראשוני הכולל נמנו הגר"ח ברים זצ"ל, הגר"מ הרשלר זצ"ל, הגר"מ' לנדוי זצ"ל, הגר"מ קרויזר זצ"ל ליימים ר"י סקוירא. בשנה השנייה אף הצטרף ללומדי הכולל הגר"י בלוי זצ"ל חבר הבר"צ העדה החרדית, ובשנה שלאחר מכן אף הצטרף הגר"מ ברנדסדורפר זצ"ל ללומדי הכולל.

השיעור הראשון

מי עוד נמנה עמכם בין מייסדי השיעור הראשון של ישיבת מיר?

"בשיעור הראשון למדו יחד עמי, הרבנים הגאונים הנודעים: רבי נחום ברגמן, רבי שמעון קירשנבום, רבי שלמה יחיאל פרידמן, רבי דוב בער וילהלם, רבי רפאל דוד אויערבך, רבי יוסף יהודה לב זצ"ל ולהבל"ח הג"ר מנדל אטיק שליט"א מגדולי הת"ח בירושלים וממקורבי מרן החזו"א והגר"י מבריסק והגר"י זילברברג שליט"א מחשובי הת"ח בירושלים וכן נכדו הגר"א פינקל שליט"א כהיום ר"י מיר בברכפלד.

"בשנה השנייה נוספו לישיבה קבוצת בחורים חשובים נוספים וביניהם נמנו: הגר"ש ב' אליעזרוב זצ"ל ולהבל"ח הגר"ש פיישר שליט"א.

יש לציין כי ראש הישיבה לא הבחין בין חוג לעדה כלל, כל החוגים כולל כל חוגי הקנאים כמו תורה ויראה, תולדות אהרן ועוד, מצאו את מקומם בין כתלי הישיבה כל השנים.

היכן למדתם קודם, וכיצד כירושלמי מובהק הגעתם לישיבת מיר הליטאית?

"למדיתי קודם בישיבת 'עץ חיים' הירושלמית אצל הגר"ג

המקום: ירושלים עיר"ק והמקדש. במעלה השכונות הירושלמיות הוותיקות באוכה בתי ברודא, בתי ראנד, ושכונות כנסת ומונקאטש כאן הזמן כמו עוצר מלכת.

וכך לאחורנה כאשר דרכה כף גלגלנו בשכונה ירושלמית ותיקה זו, עת החשנו צעדינו ושמונו פעמינו למענו של אחד מיקירי קרית דשופריא ומגדולי הת"ח שבה, ה"ה, הגה"צ רבי משה סלנט שליט"א היה זה עבודנו חוויה רוחנית עילאית ונדירה אשר לא במהרה תימחה מזיכרוננו.

המעבר החד מהרבות העיר הסואנים כאשר הכול רצים לעסקי החולין שלהם לבין מקום אשר כולו מלא קדושה, צניעות, חן יהודי ופשטות מיוחדת המאפיינת את בני ירושלים מאז ומקדם ובמיוחד במעונו של מארחינו הדגול הגאון רבי משה סלנט שליט"א המושג האלמוותי שטבעו חז"ל 'הם רצים והם רצים' מקבל כאן ממד חדש ומקודש ביותר.

שכונת 'כנסת' אלה היא יסודה בהררי קודש לפני יותר ממאה שנים אשר נוסדה בהשראתם של גדולי וצדיקי ירושלים ז"ע אשר איזו להם למשכן במקום גדול זה.

רוח הקודש אשר נישבה כאן עת התהלכו בצידי דרכיה ורחובותיה, גאונים וצדיקים אשר התורה כולה הייתה שגורה על לשונם, הותירה את האווירה המרוממת האוחזת אותך בואה הנה, והינה עדות חיה לימי חוד מפוארים עברו.

השפעתם של אותם גאונים וצדיקי ירושלים של מעלה עדיין ניכרת ומרגשת בכל רחוב וסמטא במקום עילאי זה.

דמוות התורנית המיוחדת של הגר"מ שליט"א מוכרת לרבים מכני ירושלים ואף מחוצה לה מזה עשרות בשנים, בגין גדלותו בתורה, והיותו מכהן עשרות בשנים כראש כולל הנודע 'בית הוראה' אשר בין כתליו צמחו וגדלו טובי המו"צ'ים שבירושלים המחשיבים את עצמם כתלמידים מובהקים להגר"מ שליט"א.

הגר"מ שליט"א מוכר גם לציבור הרחב מהיותו עוסק בלחשים נגד 'עין הרע', אותו קיבל מאביו הגדול זצ"ל שקיבל זאת מחמיו המגיד הירושלמי הגה"צ רבי נטע וויס זצ"ל אותה קיבל במסורת למעלה בקודש מגדולי ירושלים ז"ע"א.

מארחנו הגדול הגר"מ שליט"א קידמנו בסבר פנים ובפשטות וענווה מיוחדת המאפיינת את הני יקירי קרית דשופריא ואף נענה בשמחה לשוחח מטע מעיר אודות אישיותו הרמה של רבו הגדול, גדול מרביצי התורה בדור האחרון, מרן הגרא"י פינקל זצ"ל ר"י מיר ומראשי מועצת"ה אשר הגר"מ שליט"א זכה להימנות על מייסדי הישיבה בשנה הראשונה ליסודה בעיר"ק ירושלים, ואנו מפרסמים את הדברים ששמענו ממנו לקראת שנת היובל להסתלקותו.

כהשלמה לשיחה עם הגר"מ שליט"א, נעזרנו רבות ע"י בנו הרה"צ רבי יעקב שליט"א וכן חתנו הרה"ג רבי בצלאל בלוי שליט"א שהשלימו לנו פרטים חשובים לצורך עריכת המאמר הנוכחי.

תקופת הבראשית

ביקשנו לשמוע, אודות תקופת היסוד של ישיבת מיר שנוסדה לאחר המלחמה בעיר"ק ירושלים אשר הגר"מ שליט"א זכה להימנות על לומדי השיעור הראשון...

הגר"מ שליט"א: "אכן, תחלים נפלו לי בנעימים כאשר וזכתי ב'ה להימנות על מייסדי הישיבה הק' בירושלים עיר"ק, בשנת תש"ו. הישיבה שכנה אז בשנה הראשונה בביהכ"נ דחסדי ויז"ץ שב'בתי מילגר' בשכ' מאה שערים.

"ברצוני להוסיף, כי לצד הישיבה כבר נוסד הכולל לאברכים מובהרים כשנתיים קודם, לאחר שמרן הגרא"י פינקל זצ"ל עלה

י | המבשר תורני | ט"ז בתמוז תשע"ה | עש"ק פרשת בלק

מגדולי מרביצי התורה

מרן הגרא"י פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר יובל שנים להסתלקותו

י"ט בתמוז תשכ"ה

זכרונות מתקופת הבראשית של ישיבת מיר בשנת תש"ו

תורה' במעמד גדולי הדור כמו מרן הגרא"ר בענינים, הגרא"י מלצר זצ"ל ועוד ת"ח רבים שנכחו במקום. בנו הרה"ג רבי יעקב שליט"א הוסיף לנו עובדה נאה מה ששמע לפני שנים רבות מאביו שליט"א. וכה סיפר לו בזמנו הגר"מ שליט"א: "היה זה לאחר נישואי הייתי מניע כל חודש לומר שטיקל תורה להגרא"י, אז היה מעניק לי דמי כיס למחייתי. וזכרני כי מספר שנים לאחר נישואי כאשר הלכתי ללמוד אחר הצהריים בישיבת שער השמים, והמשכתי כמנהגי הקבוע להגיע אחת לחודש להגרא"י לומר לו 'שטיקל תורה', אולם להגרא"י לא מצא חן שהולכים ללמוד חצי יום בכולל אחר, ואז לאחר שסיימתי את ה'שטיקל תורה' החל לרמוז לי כאילו שלא הבין היטב את החידוש שאמרת לי, עד שתפסתי שהוא מרמז לי שחרה לו על כך שהלכתי ללמוד במקום אחר, הגרא"י אף הפטיר בפני בדיחותא ואמר לי: "ככה נראים הסברות בסוגיה כשעוברים את ישיבת מיר והולכים ללמוד במקומות אחרים, אז הסברות כבר לא מובנות דיים".

חתנו הרה"ג רבי בצלאל בלוי שליט"א אף הוסיף לנו כי הגרא"י פינקל זצ"ל ליווה את חותנו הגר"מ שליט"א בהיותו אברך צעיר לימים בתחנות חייו שימש להרביץ תורה לעדרי הצאן ללא הפסק. היה זה כאשר בשנת תשט"ו שלח אותו הגרא"י לכהן כר"מ בישיבת באר יעקב שעמדה בראשות מרן הגר"מ שפירא זצ"ל. הגר"מ שליט"א כיהן שם כר"מ במשך כשנה ובשנת תשט"ו נשלח ע"י הגרא"י פינקל לכהן כר"מ בישיבת "חפץ חיים" שבכפר סבא שם התגורר קרוב לשנה, וזאת לאחר שמרן הגרא"י שטיינמן

זכיתי ללמוד בשיעור הראשון בישיבת. הגרא"א שר, רבינו, והגר"א קלמנוביץ

שליט"א ראש ישיבת "חפץ חיים" עזב את המקום לבקשתו האישית של מרן הגר"מ כהנמן זצ"ל ונסע לכהן כר"מ פוניב' לצעירים. הגר"מ שליט"א נאלץ לעזוב את ישיבת חפץ חיים שבכפר סבא בשנת תשי"ז בתקופת מלחמת סיני, אז שב לירושלים עיה"ק והחל להרביץ תורה בישיבת באיאן ובעוד מקומות תורה חשובים. תפלתו ובקשתו לבורא עולם שייחזה הגה"צ רבי משה שליט"א לאריכות ימים ושנים טובות, מתוך בריאות גופא ונהורא מעליא, אכ"ר. ■

והריחו ביראת ה'

במהלך עריכת השיחה שמענו מבנו הרה"ג רבי יעקב שליט"א עובדה מעניינת ממנה ניתן ללמוד על הערצתם של גדולי וצדיקי הדור להגרא"י זצ"ל. "לפני מספר שנים נכנסתי יחד עם אאמור" שליט"א למעונו של כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א לרגל שמחת נישואי בתי שתיח', כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א סיפר לנו אז עובדה מעניינת. וגופא דעובדה הכי הווה. היה זה באחת מכינוסי מועצתה"ל בין המשתתפים בישיבה היו גם זקנו כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן זצ"ל וכ"ק מרן אדמו"ר מקאפיטשניץ זצ"ל. לאחר הכינוס ניוגש כ"ק האדמו"ר מבאיאן זצ"ל לש"ב כ"ק אדמו"ר מקאפיטשניץ זצ"ל ושאלו מי זה ראש ישיבה הליטאי שישב על ידו, כשהוא מצביע לעבר דמותו של הגרא"י זצ"ל, האדמו"ר מקאפיטשניץ נענה ואמר לו שזהו ראש ישיבת מיר המעטירה. לאחר מכן שאל האדמו"ר מקאפיטשניץ את האדמו"ר מבאיאן זצ"ל מדוע שאל לזהותו של ר"י מיר בו בזמן שנכחו במקום גדולי ישראל נוספים, אז נענה האדמו"ר מבאיאן ואמר לו: "ראיתי על חזות פניו של ראש ישיבת מיר ריח של תורה ויראת ה' אמיתית, ולכן שאלתי לזהותו".

גם בשמחת נישואי ביקש ממני שטיקל תורה. רבינו מאזין בארוע ציבורי לנאומו של הרב מנחם פרוש

האזין לחידושי תורה שלהם ולרוב היה גם כתובת למצוקותיהם. מחצית השנה שהה בארה"ב וחזר כאשר עמו מספר תלמידים שבאו ללמוד בישיבה בירושלים.

"האמצעים שעמדו לרשותו אפשרו לו לסיים את הקומה הראשונה, מה שנקרא היום חדר האוכל של הבחורים והאולם הזה הפך מהרה לאולם הישיבה. בחורים ואברכים התחילו ללמוד באולם הזה שלא הגיעו אלא למחצית מחדר האוכל הנוכחי, באותה עת המשיכו לבנות את השלד של ביהמ"ד שבחזונו של הגרא"י נועד להיות ביהמ"ד הגדול של ישיבת מיר, וכך לאחר כשלוש שנים בערך קרם הדבר עור וגידים ונכנסו ללמוד בבנין החדש של הישיבה.

"זכורני, כי ביום ל"ג בעומר התכנסו אברכי הישיבה למסיבת חנוכה הבית בישיבה, לא היה זה אירוע כפי שנהוג היום לערוך באולם ובסעודה חגיגית. אלא בביתו של הגרא"י פינקל נערכו שולחנות, התורמים הגיעו ולכבודם ולכבוד התורה הנכנסת למשכנה החדש וגדולי הדור נאמו לכבודו של תורה ולומדיה".

הגר"מ שליט"א חזר לדבריו הקודמים ומספר לנו אודות אישיותו של המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל. בשנים המאוחרות בתור אברך התפללתי כמה שנים בקביעות בימים הנוראים בישיבת מיר, לא אשכח לעולם את אותם תפילות ולוהטות של המשגיח הגר"י לוינשטיין זצ"ל אשר כל מי שראה אותו בתפילתו היה נמש ממחזה קדוש זה. כמו"כ לא אשכח לעולם את תפילת "עזרת אבותינו" שנאמרה בהשתפכות הנפש נוראה ורבים הורידו דמעות כאשר שמעו אותו אומר תפילה זו.

אהבת התורה

מעלה הגר"מ שליט"א ומספר: "כמוכבן, שבלתי ניתן לספר על הישיבה והחזון הגדול שנוסד מבלי לספר אודות אהבת התורה המופלאה של רה"י הגרא"י פינקל זצ"ל כאשר הוא היה צמא תמיד ל'שטיקל תורה' לא פחות מאחד שנמצא במדבר וצמא לטיפה מים להחיות את נפשו ואף היה מוזיל מכיסו על כך סכומים נכבדים ביותר.

"זכורני, כי גם בשמחת נישואי לא ויתר לשמוע ממני 'שטיקל תורה', ומיד כאשר יצאתי מחדר הייחוד ונכנסתי לאולם ביקש לשמוע ממני 'שטיקל

בלתי צפוי. מוכר ה'סחלב' החם הגיע. מובן שהיו בחורים שידם לא השיגה לקנות כוסית 'סחלב' אבל היה מי שכן קנה וישב בתוך הישיבה ואכל את ה'סחלב' בכפית והתענג על החום העולה מן הכוסית. באותו רגע נכנס רבי יחזקאל, ובראותו זאת הוא עצם את עיניו עיקם את פניו וכל כולו הביע סלידה איומה מן המחזה הזה... הייתה כאן התנגשות בין העולם הירושלמי על מנהגיו ובין משטר הלימוד המיזאי שהנהיג רבי ירוחם המשגיח במיר ורבי יחזקאל במיר שבנאנא, שניהם לא הלכו יחדיו!

אהבת תורה מופלאה. עם תלמיד בישיבה

מוסיף הגר"מ שליט"א בנועם שיחו: "מביהכ"נ שבבתי מילנער' עברנו לביהכ"נ אחווה בשכ' גאולה, וזה היה בערך בשנת תש"ח בזמן ההפגנות וההפצצות על העיר, שם כבר גדל המניין של הלומידים והיה הכרח לחשוב בריצות על בניין נפרד ומיוחד לישיבה.

הבנין הגדול

מתי עברו ללמוד בבניין החדש בשכונת בית ישראל, היכן שכיום שוכנת הישיבה?
"למעשה, בשנת תש"ד קנה הגרא"י פינקל מגרש בשכונת בית ישראל כאשר לא פסק מלהגשים את חלומו.

"רק לאחר מספר שנים בשנת תש"ז, עד שסוף סוף החלה הבנייה. חזמן היה עיתוי קשה מאוד, המצב עם הערבים היה גרוע. הם החלו לירות על היהודים בכל מקום אפשרי ובעיקר על התחבורה היהודית.

"אי השקט הזה לא תרם לתהליך הבנייה, אחרי ההפגנות של תש"ח והמצב הכלכלי הקשה ששרר בזמן מלחמת השחרור צברה הישיבה חובות רבים, הדברים הגיעו לכך שלא הייתה כל ברירה. הגרא"י פינקל נאלץ לשים פעמיו לארה"ב כדי להשיג משאבים להמשך הבנייה.

"בשהותו שם נפגש גם עם תלמידים ממיר ששהו בארה"ב, הגרא"י חידש קשרים עמהם, ואף

עש"ק פרשת בלק | ט"ז בתמוז תשע"ה | הנגיד תורני | יא